

BRONIKS THEATER VOOR JONG PUBLIEK
THEATRE JEUNE PUBLIC / THEATRE FOR A YOUNG AUDIENCE

Brussel 9 oktober 2017

Beste leerkrachten,

Binnenkort bezoeken jullie met de klas de voorstelling *Geef mijn hand terug* door BRONKS theater voor jong publiek.

Geef mijn hand terug is gebaseerd op het levensechte verhaal van onze collega Jan de Brabander – vaste vormgever bij BRONKS. Op een dag verneemt hij dat hij lijdt aan de ziekte van Parkinson: een donderslag bij heldere hemel. Samen met zijn goede vriend Joris Vanden Brande – acteur en theatermaker - ging Jan aan de slag om over het proces waarin hij terecht kwam een voorstelling te maken.

Geef mijn hand terug werd een voorstelling over een ongeneeslijke ziekte, het lot, de kwetsbaarheid der dingen, de vaak onhandige reacties van de omgeving en alle tragische en komische situaties die daaruit voortvloeien.

Deze voorstelling vormt in ieder geval een mooie aanleiding om met de kinderen in gesprek te gaan over hun ervaringen met zelf ziek zijn, of met het omgaan met ziekte van vrienden of familieleden. Maar ook... hoe ga je om met pech?

We zouden er op willen aandringen om vooraf een uurtje de tijd te nemen om de kinderen voor te bereiden op de voorstelling. In deze surplus vind je tips die kunnen helpen om de kinderen voor te bereiden op het theaterbezoek en op enkele thema's in de voorstelling.

Ook na de voorstelling is het goed om even stil te staan bij hoe de kinderen de voorstelling beleefden. Misschien vind je het leuk om nadien ook nog een extra activiteit uit te voeren met de kinderen tijdens de lessen muzische vorming. Suggesties voor nadien vind je vanaf p 12.

Wij wensen jullie veel plezier bij het voorbereiden en het bijwonen van deze voorstelling.

Met vriendelijke groeten
Tine Melens

Suggesties voor voorbereiding:

1. Tips voor een aangenaam verloop van de voorstelling:

Het is goed om de kinderen ook voor te bereiden op het theaterbezoek “an sich”. Zo zijn ze niet alleen nieuwsgierig naar de voorstelling door wat u vooraf in de klas met hen deed, maar weten ze ook wat van hen als theaterpubliek verwacht wordt. Daarom hieronder enkele tips:

- Theaterbezoek begint niet pas “als de lichten doven in de zaal”. Zeker niet in schoolverband. Een goede **voorbereiding** in de klas maakt de kinderen nieuwsgierig, helpt hen om met een open geest en een open blik de voorstelling bij te wonen.
- Bij die voorbereiding is het – naast het nieuwsgierig maken naar de voorstelling zelf – belangrijk de kinderen voor te bereiden op hun rol als **publiek**. Zeker als de kinderen nog erg jong zijn en geen of weinig ervaring hebben met theaterbezoek. M.a.w. kennen ze de **gedragcodes** die gangbaar zijn in **theater**? Kunnen ze in dit verband bijvoorbeeld verschillen en overeenkomsten aanhalen tussen een bezoek aan de cinema en in theater?
- In theater is de **live aanwezigheid van de acteurs** hierbij erg belangrijk. Waarom zou je bijvoorbeeld in een cinemazaal wel een zakje popcorn mogen oppeuzelen en waarom mag dat niet tijdens een theatervoorstelling? (Het is niet enkel storend voor wie naast de snoeperd zit, het kan ook erg storend zijn voor de acteurs.) In theater is – naast de kwaliteit van het theaterstuk en de acteerprestaties van de acteurs – de wisselwerking tussen de zaal en de acteurs immers mee bepalend voor het welslagen van de voorstelling.
- Bespreek met de kinderen ook dat in het begin van de voorstelling de **zaallichten** uit zullen gaan en de spots daarna op de acteurs worden gezet. Hoewel het zaallicht bij voorstellingen voor kleine kinderen bij voorkeur zacht gedimd wordt, terwijl de speellichten aangaan, wekt dit bij sommige kinderen een schrikreactie of de foutief aangeleerde reactie van te beginnen gillen. Het moment waarop het zaallicht uitgaat, is net het moment voor het publiek om tot **rust** te komen en de zintuigen te scherpen. Het moment om je nog even goed in je stoel te nestelen, je oren en ogen goed open te zetten en te genieten van wat er te zien en te horen valt.
- Voor de rust van de kinderen is het belangrijk goed **op tijd** aan te komen: zo hebt u ook de tijd om ze rustig allemaal nog even naar het toilet te laten gaan. Belangrijk is ook de kinderen zo rustig mogelijk naar hun plaatsen te begeleiden
- Leerkrachten kunnen best **tussen de kinderen in gaan zitten**. Zo is het makkelijker om de kinderen weer tot rust aan te manen als ze even verstrooid zijn geraakt. Spreek bijvoorbeeld ook van tevoren met je collega's af welke kinderen je dicht bij je in de buurt laat zitten.
- Vraag eventueel enkele **ouders** om het theaterbezoek mee te begeleiden.
- En voor de leerkrachten... vergeet u niet uw **GSM** uit te zetten voor u de zaal binnen gaat.

2. Aan de slag met de kinderen!

1.1. Over ziek zijn/ over gehandicapt zijn: een klasgesprek

Je kan vertrekken vanuit diverse vragen...bijvoorbeeld:

- Wat is **ziek** zijn?
- Kan je ook een beetje ziek zijn? Wanneer ben je een beetje ziek?
- Kan je ook niet écht ziek zijn? Wat doe je dan opdat ze je zouden geloven? Waarom zou je dat doen?
- Wat is ECHT ziek zijn?
- Is ziek zijn lastig? Altijd? Kan het ook goeie kanten hebben?
- Wat is **gehandicapt** zijn?
- Waardoor kan je gehandicapt raken?
- Ben je ziek als je gehandicapt bent?
- Vanaf wanneer is iemand gehandicapt?
  - Bv. Een zangeres raakt een vinger kwijt door een stom ongeluk. Is zij dan gehandicapt?
  - Of... een pianist raakt een vinger kwijt door een stom ongeluk...
- Zie je het altijd aan iemand of hij of zij gehandicapt is of ziek?

1.2. Over onze hersenen:

1.2.a. Een oefening: We gaan... fietsen, mét een *vintage** fiets!: motorische analyse van een dagelijkse handeling.

(fiets*: we kozen opzettelijk voor een **vintage** fiets omdat het woord *vintage* in een bepaalde scène nogal belangrijk is. Via deze prent kan je heel even checken of de kinderen al dan niet vertrouwd zijn met het woord "Vintage".)

a. Een vooroefening: bv. Een pennenzak openen.

Je vertelt de kinderen dat je je pennenzak gaat opendoen en benoemt vervolgens luidop elke deelhandeling die je zal doen.

- “Ik steek mijn hand uit”
- “Ik open mijn hand”
- “Ik laat mijn hand naar beneden gaan in de richting van de pennenzak”
- “Ik leg mijn hand op de pennenzak”
- “Ik buig mijn vingers om de pennenzak”
- “Ik doe mijn hand weer omhoog”, etc.... (tot je de pennenzak weer op zijn oude plaats hebt gezet)

b. De beurt aan de kinderen!

Toon de foto van de oude fiets aan de kinderen en vraag hen nu het zelfde te doen als jij met de pennenzak, maar dat dan met een denkbeeldige fiets.

Alle kinderen voeren de oefening tegelijkertijd uit. Stuur even bij als het niet gedetailleerd genoeg gaat. Je kan ook één of 2 kinderen laten tonen, terwijl je hen helpt om het zo gedetailleerd mogelijk te analyseren en uit te voeren.

Vraag nadien aan de kinderen of ze – als zij straks gaan fietsen – dan ook zo over elk detail moeten nadenken?

Uiteindelijk niet, want dank zij de werking van onze hersenen kunnen we de hele dag bewegen en dingen doen, zonder daar heel hard over te moeten nadenken.

1.2.b. over onze hersenen: hoe zitten die grosso modo in elkaar?

Drie heel belangrijke onderdelen in onze hersenen zijn:

De hersenstam

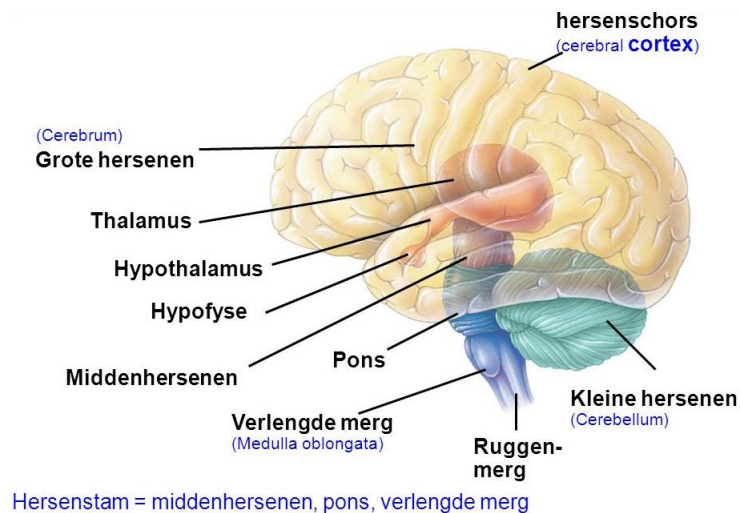
Je hersenstam zorgt ervoor dat je hart slaat, dat je adem kan halen en dat je bloeddruk goed is. Dit gaat allemaal automatisch je hoeft immers nooit na te denken of je je hart weer een keer laat kloppen of je nog een keer zal ademen en of je je bloed goed zou laten lopen. Je hersenstam is ook het oudste deel van de hersenen.

Kleine hersenen

Je kleine hersenen laten je lichaam de hele dag door bewegen. Ook onthouden je kleine hersenen hoe je moet zwemmen, fietsen, lopen. Als je dit eenmaal geleerd hebt dan vergeet je het niet meer. Je hoeft dan ook bijna niet na te denken bij wat je doet. Ze zorgen ook voor controle van bewegingen en van de coördinatie van verschillende lichaamsdelen.

De grote hersenen

De grote hersenen bestaan uit twee hersenhelften: je linker en je rechterhersenhelft. Het grappige hieraan is dat je linkerhersenhelft de rechterkant van je lichaam bestuurt en je rechterhersenhelft bestuurt je linkerkant. Door onze hersenen kunnen wij praten, bewegen, denken, proeven, ruiken, voelen, horen en kijken. Het gaat dus niet automatisch, net zoals in de kleine hersenen.

1.2.c. Een filmpje...

Via de links hieronder, vind je 2 filmpjes die een klein beetje een idee kunnen geven van de werking van onze hersenen.

<https://www.youtube.com/watch?v=7W9jaoJCaRk&list=PLCrqjdp2PFjccJHyEzZj87D9c9H1DMQAJ>

<https://www.schooltv.nl/video/hersenen-hoe-werken-je-hersenen/>

1.3. Wat als er wat mis gaat in onze hersenen?

Uit de filmpjes kan je wel concluderen dat onze hersenen werken als een bijzonder gesofistikeerde fabriek, waar allerlei leidingen en verbindingen en verschillende stoffen er verantwoordelijk voor zijn dat we als mens goed kunnen functioneren.

Kunnen de kinderen n.a.v. de filmpjes verzinnen wat er zoal mis zou kunnen gaan?

Als er bij iemand wat mis gaat in de hersenen dan spreekt men over “hersenaandoeningen” En er zijn er heel wat!

Kennen de kinderen er misschien?

Bekende hersenaandoeningen zijn b.v. Alzheimer, epilepsie, beroerte, Parkinson, depressie, hersenvliesontsteking, migraine...

We staan even stil bij de ziekte van Parkinson, omdat de voorstelling uiteindelijk gebaseerd is op de ervaringen van een jonge Parkinsonpatiënt.

1.4. Parkinson

Bij de ziekte van Parkinson ontstaat in de hersenen een tekort aan de stof dopamine. Daardoor wordt de aansturing van spierbewegingen verstoord en gaan armen en benen beven. Tegelijkertijd worden spieren stijf. Een parkinsonpatiënt loopt vaak schuifelend, heeft een veranderde lichaamshouding gaat zonder emotie spreken. Ook de gezichtsspieren worden niet meer goed aangestuurd en de patiënt kan problemen krijgen met slikken. Behandeling kan met medicijnen die het dopaminetekort aanvullen, en daarnaast ook met fysiotherapie, logopedie en ergotherapie. Dit alles biedt ondersteuning om de dagelijkse bezigheden langer zelfstandig te kunnen uitvoeren. Meestal ontstaat de ziekte van Parkinson op hoge leeftijd, maar heel soms krijgen jonge mensen de ziekte. Natuurlijk verandert er dan veel in hun even. En dat is niet zo makkelijk te accepteren...

Beeld je maar eens in dat je zou moeten schrijven terwijl je de hele tijd moet beven... We nemen de proef op de som in volgende oefening:

1.4.a. Inleefoefening: individueel of klassikaal:

Laat 2 kinderen aan het bord komen of vraag aan de helft van de klas om een kladblaadje te nemen en een pen of potlood.

Verdeel het duo of de groep in spelers a en b. Spelers a gaan schrijven, terwijl spelers b de schrijver zachtjes schudden aan de schouders of aan de schrijfhand.

Lukt het om zo te schrijven?

1.4.b. Denkoefening: gesprekje

- *Kunnen de kinderen bedenken bij welke activiteiten in het dagelijks leven het nog lastig zou zijn als ze zo zouden beven?*
- *Stel: je bent een man of een vrouw, die werkt en kinderen heeft. Welke dingen in het huishouden zouden moeilijk worden? Voor welke beroepen zou het lastig kunnen zijn als je de hele tijd heel erg moet beven?*

1.4.c. Heel even over Jan, de persoon die ziek is in het verhaal:

Jan is tekenaar en vormgever in ons theater. De voorstelling gaat over zijn verhaal en dat van zijn vriend Joris, acteur en theatermaker.

Jan wilde graag iets vertellen over zijn ervaringen en samen met Joris gingen ze aan de slag met Jan's en andere verhalen, wat resulteerde in een universele en straffe theatertekst.

Iemand die ziek is, is natuurlijk de pineut... Maar ook voor de omgeving blijkt het niet steeds evident te zijn om om te gaan met een vriend of familielid die ziek wordt. Zo heeft ook Joris het niet steeds makkelijk met de ziekte van zijn goede vriend Jan.

1.5. Omgaan met “ziek zijn” en met zieke mensen... : klasgesprek

- Zijn er kinderen die al van dichtbij een heel ziek iemand hebben meegemaakt? Vonden ze dat moeilijk? Waarom?
- Zijn er kinderen die ooit al mee gingen op ziekenbezoek bij een ziek familielid of vriend? Wisten ze altijd hoe ze zich konden gedragen?
- Hoe kan je laten zien dat je mee leeft, zonder de andere het gevoel te geven medelijden te hebben? Veel zieke mensen vinden het moeilijk te merken dat anderen “medelijden” met hen hebben...
- Gaat iedere zieke op dezelfde manier om met “ziek zijn”?
- Kan je “vechten” tegen een ziekte? En is dat dan echt “vechten”? Of wat zou dat kunnen betekenen?

1.6. Over metaforen:

In een bepaalde scène wordt het woord metafoor belangrijk. Reden om er even bij stil te staan.

Bijvoorbeeld:

- **“Vechten tegen een ziekte”** is eigenlijk een metafoor. Je gaat niet echt met het zwaard tekeer tegen de ziekte natuurlijk!
- **“Monstertjes...”**: op school bij mijn zoon, was er een meisje en die had aids. Haar mama kwam uitleggen in de klas wat er aan de hand was met dat kind en ze sprak over **monstertjes** die in het bloed van haar dochtertje zaten. Daarmee bedoelde ze het virus dat tekeer ging in het bloed van haar dochtertje.

1.6.1. Het verschil tussen metaforen en vergelijkingen:

Gebruiken we in het dagelijks leven ook soms metaforen?

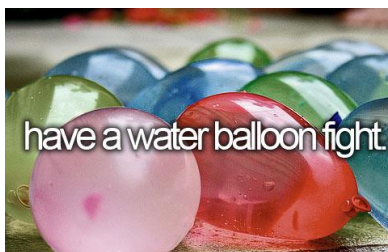
Vergelijkingen wel vaak natuurlijk, maar metaforen iets minder.

Enkele voorbeelden van vergelijkingen en metaforen:

- **Vb vergelijkingen:**
  - Zo wit als sneeuw
  - Zo zwart als de nacht
  - Zo zoet als honing
  - Zo sterk als een beer
- **Vb metafoor:**
  - Mijn vader is een beer. (*Is mijn vader dan echt een beer of....?*)
  - Een klein bang vogeltje wandelde de klas binnen. (*Komt er dan echt een klein vogeltje de klas binnen gewandeld of....?*)
  - Haar huis is een vuilbak. (*Is dit echt dan of...?*)
  - De directeur van mij vader is een echte pitbull. (*Zit daar dan echt een pitbull op de stoel van de directeur of...?*)
- **Ken je zelf metaforen?**
  - Zoek een metafoor
    - Voor een jongen – Kamiel – die bijzonder snel kan lopen.
    - Voor een super proper huis.
    - Voor buurvrouwen die staan te kletsen.
    - Voor een zure onvriendelijke kruidenier.

1.7. Ongeneeslijk ziek zijn: gesprekje of tekening

- Stel: je hoort ineens dat je heel erg ziek bent, hoe zou je er dan zelf mee omgaan? Zou je dan anders gaan leven? Andere dingen gaan doen of niet doen?
- Zijn er dingen die je dan ZEKER nog zou willen doen?
- Je kan hierover in gesprek gaan met de kinderen, of hen een tekening laten maken over de dingen die ze anders zouden doen of nog zouden willen doen.

Suggesties voor na de voorstelling:

Het is altijd fijn een gezamenlijke ervaring te delen. Zeker na deze voorstelling zullen de kinderen het fijn vinden hun indrukken te delen met de juf en met de klasgenootjes. Het nagesprek kan heel spontaan tot stand komen. Misschien zijn er ook kinderen die naar aanleiding van de voorstelling een privé ervaring willen delen of steun zoeken bij de juf of de klas i.v.m. een situatie in familiale leven. Indien gewenst, kunt u gebruik maken van onderstaande suggesties.

1. De titel:

- Vonden de kinderen de titel goed gekozen?
- Hoe en wanneer kon je zien of horen dat Jan een probleem had met zijn handen?

2. De vriendschap:

- Zijn Joris en Jan goede vrienden? Waaraan kon je dat merken?
- Zou je zelf een vriend als Joris willen hebben als je ziek zou zijn? Waarom wel of waarom niet?
- Als je Joris was, zou je dan hetzelfde reageren op een zieke vriend of niet? Zou je andere dingen proberen te doen?
- Waarom zou Jan niet ingaan op de verwennerijen en de voorgestelde avonturen van Joris? Zou je er zelf wel op ingaan? Wat zou je zelf willen?
- Waarom zou Joris beginnen klagen over zijn gezondheid? Is hij ook ziek dan?
- Waarom liep Jan naar buiten?
- Maar... hij komt wel weer terug! In feite staan ze allebei even machteloos tegenover de situatie en dat is wat hen onhandig maakt in hun reacties op elkaar. Joris en Jan kiezen er voor om een goed uit de bol te gaan met een stevig nummertje muziek. Wat zou jij graag doen met je beste vriend om de plooiën weer glad te strijken na een moeilijk moment?

3. Over ziekte en gezondheid:

- Kan je altijd aan iemand zien dat die ziek is?
- Kan ziek zijn ook voordelen hebben? Herinner je je wat Joris daarover zei?
- Ben je altijd verantwoordelijk voor je eigen gezondheid? Waar ligt de grens?
- Wordt er bij jullie thuis over gepraat als iemand in de familie ernstig ziek is? Of als er iemand dood gaat? Wat zou je liefst willen? Dat erover gepraat wordt, ook met de kinderen of dat je daar als kind niet bij betrokken hoeft te worden?

4. Metaforen:

- Wie is Eddy?
- Waarom zegt Jan op een bepaald moment “ik ben niet vintage”...
- En waarom is God een slechte garagist?

